

Коваль Наталія Іванівна
к.е.н, доцент кафедри обліку та аналізу
Вінницький національний аграрний університет

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для функціонування аграрних підприємств у сучасних умовах важливою є фінансова діяльність, як одна з складових господарського механізму, що охоплює процеси формування та використання фінансових ресурсів, підтримку стратегії розвитку.

Необхідність посилення фінансової діяльності підприємств спричиняють процеси реформування вітчизняної економіки для сприяння управління підприємством, адаптацією до зовнішнього середовища та Європейського Союзу. При цьому, важливим є облікове забезпечення фінансової діяльності. Належне формування інформації, пошук нових методів її відображення дозволить підвищити якість управління фінансовими ресурсами, конкурентоспроможністю, прибутковістю, фінансовою стійкістю аграрних підприємств.

Вагомий внесок у вивчення фінансових процесів, специфіку їх розвитку зробили вітчизняні вчені: О.М. Бандурка, Я.В. Воловець, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, В.І. Довгалюк, І.В. Зятковський, С.В. Мочерний, К.А. Приб, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, Г.І. Філіна та ін. Серед зарубіжних авторів: З. Боді, П. Друкер, С. Майерс, Г. Марковіц, Д. Найт, М. Портер, Дж. Робертс, А. Ругман, М. Шоулз та ін.

Облікове забезпечення видів діяльності досліджувалось ученими М.Я. Дем'яненком, Ф.Ф. Бутинцем, В.М. Жуком, Г.Г. Кірейцевим, М.М. Коцупатрим, Н.М. Малюгою, М.Ф. Огійчуком, В.М. Пархоменком, Н.Л. Правдюк, О.М. Петруком, М.С. Пушкарем, О.Д. Радченко, П.Т. Саблуком, І.Б. Садовською, В.В. Сопком, Н.М. Ткаченко тощо.

Науковцями розкрито вагомість проблеми, її систему та взаємозв'язки,

проте, зважаючи на зміни економічного середовища та методів фінансової діяльності, питання облікового відображення завжди актуальні, оскільки необхідно враховувати сучасні тенденції розвитку фінансової та облікової науки для вирішення завдань інформаційного забезпечення управління.

Фінансова наука як соціальне явище сформувалася недавно. Вона виникла у середині XV ст., коли в економіці країн Західної Європи відбулася низка серйозних змін, пов'язаних із зміною типу економічної системи. XV—XVII ст. у Західній Європі — епоха первісного нагромадження капіталу і бурхливого розвитку міжнародної торгівлі. Фінансові дослідження вчених цієї епохи мали виключно практичний характер. Учені-меркантилісти (від італ. Mercante – купець) ототожнювали поняття “багатство” з грошима і головним завданням фінансової діяльності вважали залучення в країну більшої маси грошей за рахунок перевищення товарного експорту над імпортом. Найвідомішими представниками меркантилістів були італійці Ф. Петрарка, Д. Караф, Ф. Гвіччардіні, Дж. Ботеро, Н. Макіавеллі.

У XVII ст. значний внесок у розвиток фінансової науки зробили англійські вчені Т. Мен, Дж. Локк, Т. Гоббс. Набагато випередили епоху економічні ідеї шотландця Дж. Ло (1671— 1729), автора книги “Гроші і торгівля з пропозицією, як забезпечити націю грошима”. Головна ідея його теорії полягала в тому, що гроші — вирішальний фактор економічного розвитку держави; вони мають бути не металевими, а кредитними і створюватись банками для потреб економіки [16].

У XVIII ст. німецький учений І. Юсті в роботі “Система фінансового господарства” вперше системно викладає основні положення фінансової науки. Питання фінансів досліджували також вчені Л. Секондорф, І. Зоннельфельд.

Родоначальником класичної школи політичної економії вважається В. Петті, котрий у 1662 р. оприлюднив свою головну працю “Трактат про податки і збори”, в якій здійснив дослідження проблем оподаткування та фінансів.

Наприкінці XVIII ст. відбувається становлення класичної школи політичної економії. Відомими її представниками були Ф. Кене, А.Р.-Ж. Тюрго, О. Мірабо, А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, С. Мілль. Основним постулатом школи була здатність ринкової економіки до саморегулювання, а завданням держави — забезпечення економічно сприятливих умов для накопичення капіталу. Представники цієї школи багато уваги приділяли питанням фінансів, але не виділяли їх з політекономії, не вважаючи їх самостійною наукою.

У першій половині XIX ст. відбувається промисловий переворот, продовжує розвиватися ринкова економіка. Це зумовлює розквіт фінансової науки.

XIX ст., які вивчали питання фінансів, є німецькі вчені О. Бем-Баверк (досліджував капітал і відсоток, його ідеї покладені в основу фінансової операції — дисконтування), К.Т. Рау, (видав у 1826—1832 рр. перший підручник з фінансів “Основні начала фінансової науки”). Серед праць шведського вченого К. Вікселя слід звернути увагу на такі роботи “Вартість, капітал і рента” (1893), “Дослідження в області теорії суспільних фінансів” (1896), “Відсоток і ціни” (1898), “Лекції з національної економіки” (1901—1906). Дослідник спробував проаналізувати, яку роль відіграє грошовий фактор у функціонуванні ринкової економіки.

Характерною ознакою західної фінансової науки XIX—XX ст. була її спрямованість на дослідження сутності та закономірності розвитку державних фінансів.

Ринкові перетворення в Україні, необхідність розвитку конкурентоздатної економіки потребують значних фінансових ресурсів. Тому важливою умовою є розробка дієвого механізму здійснення фінансової діяльності, яка у складі фінансового менеджменту формує оптимальну їх структуру .

З поглибленням процесів економічних реформ, як зазначають дослідники, зокрема Т. Беялов [4], актуалізується необхідність пошуку варіантів формування та удосконалення ринкових відносин і шляхів

ефективного входження країни у систему світового господарства. Головним критерієм ефективності при цьому є отримання максимального ефекту за мінімізації економічних і соціальних витрат суспільства. Для цього необхідне створення ефективних механізмів розподілу чинників виробництва, у тому числі фінансових, удосконалення організаційно-правових форм і взаємовідносин суб'єктів господарської діяльності, усунення внутрішніх і зовнішніх перешкод діяльності, які є причинами соціально-економічної напруженості як у державі, так і на окремих підприємствах.

Об'єктивність існування фінансів вимагає поглибленого пізнання сутності ролі та функцій цієї економічної категорії, оскільки в ринкових умовах господарювання фінанси є головним засобом та інструментом управління, саме завдяки їм відбувається розподіл і обмін продукції, товарів та послуг. Рівень розкриття категорії знаходить відображення в панівних економічних вченнях та знаходить своє відображення у законодавстві держави, що проявляється в основних параметрах управління економікою на макро- та мікрорівні. Якщо макрорівень є переважно елементом методології досліджуваної категорії, то мікрорівень виступає етапом практичного використання терміну «фінанси» та його похідних за дослідженнями інших вчених, таких як О.Я. Базилінська, О.Є. Басараб [2].

Традиційним для вітчизняної практики є визначення, що функціонування підприємства супроводжується безперервним кругообігом коштів, згідно постулатів політичної економії та марксистської теорії, який здійснюється у формах витрат ресурсів і одержання доходів, їх розподілу та використання, як підкреслюють і інші дослідники, зокрема Н. М. Галазюк [7]. Об'єктом дослідження при цьому є визначення джерел коштів, їх структура, напрями і форми фінансування, структура капіталу, розрахунки з ринковими контрагентами: постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами зі сплати податків, одержанні фінансування, власниками та працівниками підприємства тощо. Саме ці грошові відносини склали зміст фінансової діяльності підприємства, якої визначалась уся

фінансово-господарська діяльність.

Фінансова діяльність підприємств є одним з найбільш складних і ризикових видів бізнесу. Її результати значною мірою впливають на ефективність підприємництва в цілому. До суттєвих чинників, що уповільнюють розвиток такої діяльності в Україні, слід віднести: недостатню економічну ефективність проектів фінансової діяльності, низьке забезпечення фінансовими ресурсами аграрних підприємств, що не дає змоги здійснювати таку діяльність на високому рівні, труднощі із залученням інвестицій через низьку інвестиційну привабливість підприємств, слабкий державний захист капіталу інвесторів, відсутність ринкової інфраструктури і дієвих механізмів здійснення фінансової діяльності, інвестування та прирощення капіталу фінансовими методами й інструментами.

Тому подальше запровадження в Україні передбачених міжнародною практикою принципів обліку та аналізу фінансової діяльності повинно здійснюватися з урахуванням сучасного стану економіки, специфіки й особливостей функціонування вітчизняного підприємництва в аграрній сфері. Надмірна орієнтація на іноземний досвід, невважене запозичення принципів і правил оцінки, обліку й аналізу фінансової діяльності, що склалися у зарубіжних країнах, не дають можливості враховувати національні особливості сучасної політики фінансової діяльності та нагромаджений минулий досвід. Виникає багато протиріч між нововведеною системою оцінки й обліку фінансової діяльності, самого визначення цього виду підприємництва та податковим законодавством, іншими цивільно-правовими актами.

Теоретичне осмислення проблеми фінансової діяльності узгоджується з системою категорій, що характеризують її. Для розкриття теоретико-методичних засад аналітичного забезпечення управління нею необхідно розглянути поняття «фінанси», «фінансові ресурси», «грошові потоки», «інвестиційна діяльність» тощо, складові фінансової діяльності, їх еволюцію та методи збору інформації для ефективного управління. Ключовим моментом тут є потреби фінансового менеджменту на думку дослідника Р.А. Алборова

[1]. Отже, виникає необхідність всебічного дослідження економічної суті категорії «фінансова діяльність» й найбільш повного узгодження її з обліковою теорією і практикою.

У радянський період, за дослідженнями О.М. Бірмана [5], як це описано у М.Д. Бедринець [3], відбувається становлення фінансової концепції, згідно з якою фінансові відносини виникають у виробничій сфері й містять усі форми і напрями засобів, пов'язаних з дотацією планово-збитковим підприємствам, асигнуваннями на нове будівництво та безповоротне і поворотне одержання коштів із бюджету. Таким чином, відбувається процес постійного переміщення коштів із фондів підприємств до загальнодержавного фонду і навпаки. Сукупність відносин, виражених за допомогою реального обороту грошових коштів, у цей час отримують назву “фінансова сторона виробництва”. Вважалося, що “з усіх форм і видів грошових відносин у поняття “фінанси” відбирають лише ті, які стосуються утворення і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів, утворення і використання фінансових ресурсів [5].

Визначення фінансів наведено в багатьох працях іноземних авторів, які висвітлюють їх економічну сутність, на нашу думку, дещо спрощено. Вони трактуються як кращий спосіб збільшення прибутку, одержання доходів тощо.

Так, у підручнику “Фінанси” Зві Боді та лауреат Нобелівської премії і економіки 1997 р. Роберт Мертон підкреслюють, що “фінанси – це наукова дисципліна, яка вивчає питання розподілу недостатніх грошових коштів у часі та в умовах невизначеності”. Професор берлінського Гумбольдт – університету Шарль Бланкарт дає визначення фінансової науки як економічного аналізу державної діяльності [6].

Наведені визначення економічної сутності фінансів не вичерпують розмаїття концептуальних підходів і міркувань із цього питання. Про розбіжність позицій свідчить хоча б такий короткий їх перелік.

1. Фінанси – це застосування різноманітних прийомів та методів для досягнення максимального достатку фірми або загальної вартості вкладеного

капіталу.

2. Фінанси – система відносин з приводу руху коштів.

3. Фінанси – система імперативних грошових відносин.

4. Фінанси – це планомірний рух фінансових фондів, що виражають відносини з приводу необхідного, обов'язкового вилучення вартості та їхнього використання в суспільних інтересах [16].

Сутність категорії “фінанси”, таким чином, за дослідженнями М.Д. Бедринець [3], проявляється через сукупність різноманітних фондів фінансових ресурсів, які створюються і використовуються на підприємствах з метою фінансового забезпечення процесу розширеного відтворення і задоволення соціальних потреб працюючих. Фінанси – це економічні відносини або між людьми в суспільстві, або між державою і суспільством, що знаходять прояв через рух грошових потоків (готівкових або безготівкових). Отже, при розкритті категорії фінансів відображається лише та сукупність економічних відносин, які можна оцінити у вартісних вимірниках, або, кажучи сучасною термінологією – яка охоплює рух грошових потоків. Жодна інша економічна категорія, крім фінансів, не характеризується саме цим матеріальним носієм, що дає можливість найбільш повно розкрити суть фінансів, їх призначення і роль при здійсненні господарської діяльності.

Як зазначають провідні дослідники, одна із специфічних ознак фінансів полягає в тому, що фінансові відносини завжди пов'язані із формуванням грошових доходів і нагромаджень, які набувають специфічної форми фінансових ресурсів. Вони формуються у суб'єктів господарювання та держави за рахунок різних грошових доходів, відрахувань і надходжень, а використовуються на розширене відтворення виробництва, матеріальне стимулювання працівників, задоволення соціальних та інших потреб підприємства, галузі та суспільства загалом.

Основне завдання фінансів – фінансове забезпечення діяльності підприємств. Також важливим є пошук оптимального балансу між прибутковістю бізнесу і фінансовими ризиками. Для забезпечення поточних

фінансових потреб бізнесу зазвичай залучають короткострокові банківські кредити. Для задоволення довгострокових потреб частіше випускаються облігації або акції без фіксованого дивіденду. Такі стратегічні рішення про кредити або випуск акцій визначають структуру капіталу. Інша сторона фінансів – це рішення про інвестиції, вкладення наявних вільних засобів.

Незважаючи на те, що у вітчизняній економічній науці не сформувалась загальноприйнята думка щодо терміна «фінансова діяльність», вітчизняні науковці провели ґрунтовні дослідження сутності фінансової діяльності. Систематизацію визначень терміну “фінансова діяльність” за різними авторами наведемо у таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення терміну “фінансова діяльність”

Автор	Визначення терміну “фінансова діяльність”
<i>Як діяльності, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства</i>	
Міністерство фінансів України Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” № 73 від 07.02.2013	Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства
МФУ Наказ Про затвердження П(С)БО в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності” 28.12.2009 N1541	Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу
Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: навч. посібн. / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.	Фінансова діяльність підприємства у вузькому розумінні – діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу, тобто пов’язана з фінансуванням підприємства; у широкому розумінні - усі заходи, пов’язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням та поверненням. Фінансова діяльність включає весь комплекс функціональних завдань, пов’язаних з фінансуванням підприємства, інвестиційною діяльністю та фінансовим забезпеченням (обслуговуванням) операційної діяльності
<i>Як діяльності, яка вирішальний вплив на процеси генерування вартості підприємства</i>	
Поддєрьогін А. М. Фінанси під- приємств / А. М. Поддєрьогін та ін.– К.: КНЕУ, 2005. – 546 с.	Фінансова діяльність (фінансування) має вирішальний вплив на процеси генерування вартості підприємства. Так, оптимізація структури капіталу (оптимізація фінансування) веде до зменшення затрат на його залучення і створює фінансову базу для операційної та інвестиційної діяльності

<p>Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. Налукова // Галицький економ. Вісник. – 2011</p>	<p>ФД підприємства спрямована на пошук і мобілізацію резервів збільшення доходів і недопущення втрат, на залучення капіталу на вигідніших умовах. Це прийняття оперативних фінансових рішень, що стосуються: достатніх обсягів фінансових ресурсів, необхідних підприємству; структури джерел фінансових ресурсів; оптимального формування фінансових ресурсів та їх раціонального використання, з метою забезпечення високих результатів фінансово-господарської діяльності</p>
<p>Опарін В. М. Фінанси: навч. посібн./ В. М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.</p>	<p>Фінансова діяльність підприємств відображається в грошових потоках, має бути організована трьома методами: комерційний розрахунок; неприбуткова діяльність; кошторисне фінансування</p>
<p><i>Як діяльності, яка вирішальний вплив на процеси формування фінансових ресурсів підприємства</i></p>	
<p>Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підруч. / О. В. Лишиленко. – Издательство: ЦУЛ-Год: 2009. – 230 с.</p>	<p>Фінансова діяльність це формування фінансових ресурсів підприємств, одержання й використання прибутку (у вигляді дивідендів), розміщення капіталу в активи, фінансування капітальних вкладень, амортизаційна політика, сплата податків та ін. Тому термін “ФД” використовують у вузькому розумінні слова (згідно з його законодавчим трактуванням), та як його основне, узвичаєне значення</p>
<p>Финансовые предприятия [Електронний ресурс] / Forex MMCIS Group. – Джерело доступу: http://best-dc.ru/.</p>	<p>Фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів для фінансового функціонування підприємств і досягнення ними поставленої мети. ФД спрямована на: фінансове забезпечення виробництва; пошук резервів збільшення доходів, прибутку, рентабельності і платоспроможності; виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками; мобілізація фінансових ресурсів в необхідному обсязі (на виробництво і соціальну сферу, збільшення капіталу); контроль за фінансовими ресурсами</p>
<p>Господарський кодекс України, м. Київ, 16 січня 2003 року N 436-IV</p>	<p>Фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування, а також допоміжну діяльність у сфері фінансів і страхування</p>
<p>Визначення автора</p>	<p><i>Фінансова діяльність — це процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання з метою досягнення фінансово-економічних цілей. Вона включає цілеспрямоване управління грошовими потоками на підприємстві, генеруванням додаткової вартості, її збереженням та створенням умов для використання. Як вид діяльності вона призводить до змін в розмірі і складі капіталу і позикових засобів</i></p>

У сучасному визначенні, вживаному в обліковій та економічній

нормативній термінології, фінансова діяльність підприємства є системою форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств і досягнення ними поставлених цілей, що приводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства, як це відображено на рис. 1.

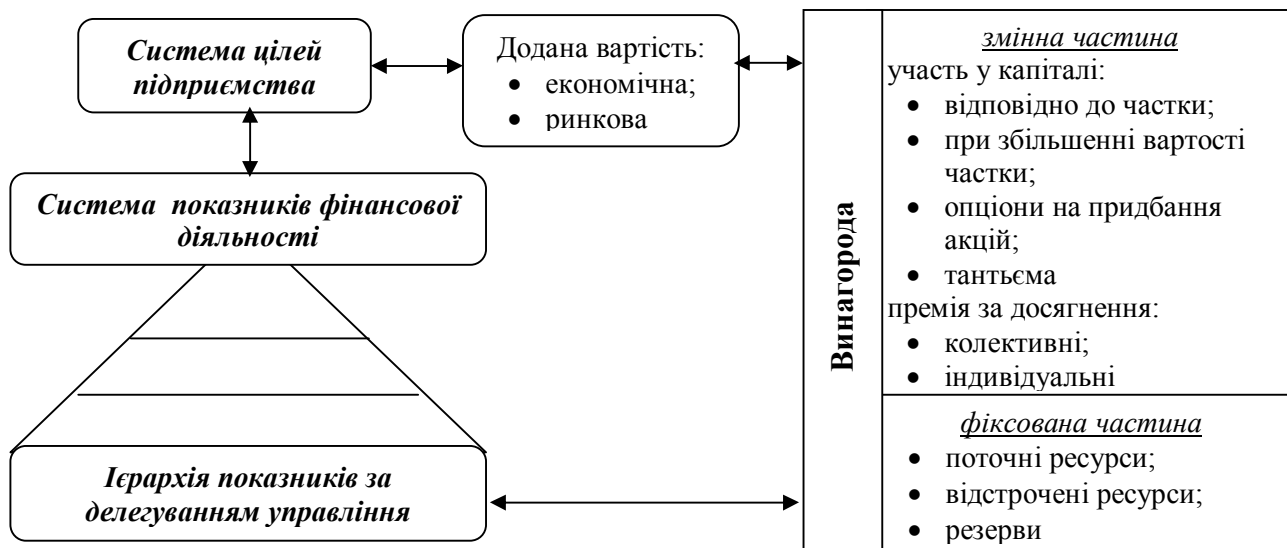

Рис. 1. Система фінансової діяльності, орієнтована на збільшення вартості підприємства

Джерело: [5; 7; 11].

Як бачимо, щодо нормативно-правових актів, то у НП(С)БО №1 фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до змін розміру та складу капіталу підприємства, який не є результатом операційної діяльності [12]. Згідно з положеннями Господарського кодексу України фінансова діяльність включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування, допоміжну діяльність у сфері фінансів і страхування [8].

Таке звуження поняття про фінансову діяльність підприємств є прикладом не зовсім вдалого вживання узвичаєної термінології в державних нормативних актах: адже воно залишає за межами поняття “фінансова діяльність” такі явища, як формування фінансових ресурсів підприємств, одержання й використання прибутку (в тому числі у вигляді дивідендів), розміщення капіталу в активи, зокрема фінансування капітальних вкладень, амортизаційна політика, сплата податків та ін.

Вітчизняна наука трактує дане поняття, як:

1) діяльність суб'єкта господарювання, що реалізується шляхом використання відповідних форм і методів фінансового забезпечення функціонування підприємств для досягнення ними основної мети – отримання доходів;

2) діяльність, пов'язана з організацією фінансів підприємства та здійснення відповідно до цілей і завдань стратегії економічного розвитку господарюючого суб'єкта. Ця діяльність пов'язана із формуванням активів та фінансової структури капіталу;

3) особливий вид діяльності персоналу підприємства з формування та використання фінансових ресурсів;

4) фінансова діяльність, яку одночасно розглядають у вузькому та широкому значеннях. У вузькому значенні основний зміст фінансової діяльності полягає у фінансуванні підприємства. В даному випадку прикладами руху коштів є такі: надходження власного капіталу із зовнішніх джерел, отримання позик, погашення позик, сплата дивідендів. У широкому значенні під фінансовою діяльністю розуміють усі заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням (збільшенням вартості) та поверненням;

5) діяльність суб'єкта господарювання, пов'язана з мобілізацією фінансових ресурсів, необхідних для виконання завдань, які поставив перед ним його засновник.

Отже, можна стверджувати, що фінансова діяльність (фінансування) має вирішальний вплив на процеси генерування вартості підприємства. Так, оптимізація структури капіталу (оптимізація фінансування) веде до зменшення витрат на його залучення і створює фінансову базу для успішної операційної та інвестиційної діяльності.

Зміна розміру і складу власного капіталу як об'єкт управління, а отже і як категорія економіки, найповніше розкривається у фінансовому менеджменті. З точки зору економічної теорії капітал є абстрактною сумою

фінансових ресурсів у грошовій формі, що надані їх власником або кредитором господарюючому суб'єкту з метою інвестування, і характеризуються юридичним і часовим аспектами.

На підставі аналізу наведених визначень робимо висновок, що фінансова діяльність – це процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання: цілеспрямоване управління грошовими потоками, генеруванням доданої вартості, її збереженням та створенням умов для використання. Крім того, вона є видом діяльності, що призводить до змін у розмірі та складі капіталу і позикових засобів для забезпечення фінансовими ресурсами операційної й інвестиційної діяльності.

Тобто фінансова діяльність (у широкому розумінні) охоплює комплекс функціональних завдань управління (фінансових служб підприємства) і пов'язана з фінансуванням, інвестиційною діяльністю та фінансовим забезпеченням операційної діяльності суб'єкта господарювання, є своєрідною сполучною ланкою між функціями залучення та використання фінансових ресурсів.

Крім того, в зарубіжній практиці обліку грошові кошти, отримані в результаті емісії облігацій, класифікуються як фінансова діяльність. У російській практиці емісія короткострокових облігацій – фінансова діяльність, а довгострокових – інвестиційна діяльність. До того ж в Росії інвестиційною визнається діяльність, пов'язана з капітальними вкладеннями у позаоборотні активи, а фінансовою – діяльність, пов'язана з короткостроковими фінансовими вкладеннями.

Прикладами фінансової діяльності для Молдавії є: (а) грошові надходження від емісії акцій або інших пайових інструментів; (б) грошові виплати власникам для придбання або погашення акцій підприємства; (з) грошові надходження від випуску боргових зобов'язань, позик, векселів, облігацій, застав і інших короткострокових або довгострокових запозичень; (d) грошові виплати по позикових засобах; (е) грошові виплати орендаря для

зменшення непогашеної заборгованості по фінансовій оренді.

Фінансова діяльність охоплює всі сфери і спрямована на цілеспрямоване генерування коштів на здійснення операційної та інвестиційної діяльності, охоплює статті активу і пасиву балансу.

Згідно із сучасними тенденціями в галузі фінансової науки, найвищою фінансово-економічною метою діяльності менеджменту є збільшення вартості підприємства та доходів його власників. Виходячи з цього, фінансову діяльність можна розглядати як процес управління генеруванням доданої вартості, її збереженням та створенням умов для використання.

Зміст фінансової діяльності полягає у виробленні управлінських рішень щодо найефективнішого використання фінансового механізму для досягнення тактичних і стратегічних завдань підприємства. Основні цілі такої діяльності можна розглядати в рамках класичного управлінського трикутника цілей: забезпечення стабільної ліквідності (платоспроможності); максимізація рентабельності (як власного, так і сукупного капіталу); мінімізація ризиків.

Фінансова діяльність є свого роду сполучною ланкою між функціями залучення та використання фінансових ресурсів [15]. Можна виокремити три основні блоки проблем, перед якими постають фінансові служби за організації фінансової діяльності: 1) прогнозування банкрутства та оцінка санаційної спроможності підприємства; 2) проблематика фінансування; 3) вибір пріоритетних напрямків використання обмежених фінансових ресурсів.

Попри те, що в Україні формуються ринкові правила господарювання, “практичне втілення підприємницької ініціативи потребують не лише правового забезпечення, а й економічної, матеріально-технічної та організаційної підтримки держави. Хоча фінанси підприємств фокусують певні соціально-політичні інтереси окремих верств суспільства, однак у всіх своїх аспектах вони зорієнтовані на стимулювання підприємницької активності” [3; 16]. Це ще раз підкреслює необхідність державного регулювання засобами фінансової політики, що проявляється к у створенні правового поля, так і у методології щодо такого виду діяльності, як фінансова.

У науковому визначенні фінансової діяльності можна виділити два підходи. Перший – традиційний для вітчизняної економіки – передбачає, що це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств по таких основних напрямках: фінансове прогнозування і планування; аналіз і контроль виробничо-господарської діяльності; оперативна, поточна фінансово-економічна робота. Тому тут тісно переплітаються категорії фінансової діяльності та фінансових ресурсів.

З практичного погляду фінансова діяльність включає в себе: систему економічного планування, кредитно-фінансову систему, систему управління фінансовими ризиками, систему обліку і звітності, систему податкового планування. В межах фінансової діяльності здійснюється організація і координація робіт по залученню фінансових ресурсів; забезпеченню і виконанню зобов'язань по кредитах і позиках, розподілу фінансових ресурсів на підприємстві.

Таким чином, зміст і форми фінансової діяльності з врахуванням категоріальної наповненості, дає змогу розкрити поняття фінансової діяльності. Основними завданнями фінансової діяльності є: вибір оптимальних форм фінансування, структури капіталу підприємства і напрямків його використання з метою забезпечення стабільно високої прибутковості; збалансування за часом надходжень і видатків платіжних засобів; підтримання належної ліквідності та своєчасність розрахунків.

Розглянувши економічну суть фінансової діяльності, її структуру та складові, приходимо до висновку, що формування та удосконалення ринкових відносин і шляхів ефективного входження країни у систему світового господарства вимагає створення ефективних механізмів розвитку аграрних підприємств. Більша частина їх лежить у сфері фінансових ресурсів та здійснення фінансової діяльності. З цією метою необхідно постійно вдосконалювати методологію аналітичного забезпечення управління через категорії “фінанси”, “фінансові ресурси”, “фінансова діяльність”. Ключовим моментом тут є потреби фінансового менеджменту [15; 16]. Отже, виникає

необхідність всебічного дослідження економічної суті категорії “фінансова діяльність” й найбільш повного узгодження її з обліковою теорією і практикою. На нашу думку, подальші дослідження лежать в площині процесу збору даних для управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб’єкта господарювання: управління грошовими потоками, генеруванням доданої вартості, її збереженням та створенням умов для використання. Підставою до такого висновку є й те, що у розвинутих країнах розрізняють два основні напрями фінансової діяльності: власне діяльність та управління грошовими потоками.

Тому необхідно визначити методологічні аспекти збору інформації для потреб управління фінансовою діяльністю, які реалізуються у сфері бухгалтерського обліку та його методології, відображеній у облікових стандартах і теоретичних розробках.

Список використаних джерел:

1. Алборов Р. А. Бухгалтерский учет в системе экономических методов управления сельскохозяйственным производством / Р. А. Алборов // Экономика сельскохозяйств. предприятий. – 2001. – № 10. – С. 23–28.
2. Базилінська О. Я. Проблеми управління фінансами підприємств в умовах становлення фінансової системи країни [Електронний ресурс] / О. Я. Базилінська // Культура народів Причорномор’я. – 2006. – № 89. – С. 19–21.
3. Бедринець М. Д. Фінансове забезпечення діяльності малих підприємницьких структур: Дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / М. Д. Бедринець. – Ірпінь, 2004. – 219 с.
4. Белялов Т. Е. Механізм управління фінансовою діяльністю підприємств корпоративного типу: Дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 “Економіка, організація і управління підприємством” / Т. Е. Белялов. – К., 2006. – 215 с.

5. Бирман А. М. Финансы отраслей народного хозяйства СРСР / в 2-х ч. – М., 1953. – 57 с.
6. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: вступ до фінансової науки: підручник / Ш. Бланкарт: за наук. ред. та перед. В.М. Федосова; пер. з нім. С.І. Терещенко, О.О. Терещенка. – К.: Либідь, 2000. – 653 с.
7. Галазюк Н. М., Іваночко С. С., Кіпершайн А. А. Методика комплексного аналізу результатів фінансово-економічної діяльності природних монополістичних структур [Електронний ресурс] / Н. М. Глазюк, С.С. Іваночко, А. А. Кіпершайн. – Джерело доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/.20./index.htm.
8. Господарський кодекс України: Верховна Рада України від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція станом на 03.01.2015).
9. Ліга Закон, 2011. Портал [Електронний ресурс]. – Джерело доступу: <http://www.ligazakon.ua/>.
10. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / О. В. Лишиленко. – К.: 2009. – 230 с.
11. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. Налукова // Галицький економічний вісник. – 2011. – №1(30). – С.166 –174.
12. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: наказ МФУ від 07.02.2013 № 73.
13. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник / В. М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2002 р. – 240 с.
14. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. О. Терещенка. – К., 2006. – 312 с.
15. Фінанси підприємств : підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін - 4-тє вид., доп. та перероб. – К.; КНЕУ, 2002. – 571 с.
16. Фінанси. Сутність і відмінні ознаки [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : http://www.kpi.kharkiv.edu/business/finances/L1/roz_dil3.htm).